

eski idare Binasının
korunması gerekli kültür
varlığı olarak tescil
edilmesi talebiyle yapılan
başvurunun reddine ilişkin
Ankara I numaralı Kültür ve
Tabiat Varlıklarını Koruma
Bölge Kurulu'nun ... sayılı
kararının iptali istemiyle
açılan davada; dava konusu
edilen taşınmazın tamamen
yıkıldığı anlaşıldığından
hali hazırda bulunmayan bir
taşınmazın kültür varlığı
olarak tescil edilmesinin
fiziken mümkün olamayacağı
gerekçesiyle konusu kalmayan
dava hakkında karar

verilmesine yer olmadığına ilişkin

Ankara BİM, 6. İDD, E. 2017/531 K. 2017/644 T. 18.5.2017

İSTEMİN ÖZETİ: Ankara ili, A1 Mahallesi, 1325 ada, 22 sayılı parselde yer alan eski Danıştay Binasının korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmesi talebiyle yapılan başvurunun reddine ilişkin Ankara I numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 05/11/2015 tarih ve 2772 sayılı kararının iptali istemiyle açılan davada; dava konusu edilen taşınmazın tamamen yıkıldığı anlaşıldığından hali hazırda bulunmayan bir taşınmazın kültür varlığı olarak tescil edilmesinin fiziken mümkün olamayacağı gerekçesiyle konusu kalmayan dava hakkında karar verilmesine yer olmadığına ilişkin olarak Ankara 11. İdare Mahkemesince verilen 05/01/2017 tarih ve E:2015/3248, K:2017/66 sayılı kararın; davacı tarafından, hukuka aykırı olduğu, yapının yıkılmış olmasının tescile engel bir durum olarak kabul edilemeyeceği, bu nedenle davanın konusuz kalmadığı, davanın açılmasına sebep olan davalı idare aleyhine vekalet ücreti ve yargılama giderine hükmedilmesi gerektiği ileri sürülerek istinaf başvurusu yoluyla kaldırılması istenilmektedir.

SAVUNMANIN ÖZETİ: Mahkeme kararında hukuka aykırılık bulunmadığı ileri sürülerek, istinaf başvurusunun reddi gerektiği savunulmuştur.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Ankara Bölge İdare Mahkemesi 6. İdari Dava

Dairesince, 2577 sayılı Yasanın değişik 45. maddesi uyarınca dava dosyası yeniden incelenerek gereği görüőüldü:

Dava; Ankara ili, A1 Mahallesi, 1325 ada, 22 sayılı parselde yer alan eski Danıştay Binasının korunması gerekli kùltür varlığı olarak tescil edilmesi talebiyle yapılan başvurunun reddine ilişkin Ankara I numaralı Kùltür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 05/11/2015 tarih ve 2772 sayılı kararının iptali istemiyle açılmıştır.

Bir yapının korunması gerekli kùltür varlığı olarak tescil edilmesine ilişkin başvurunun reddine ilişkin işlemin hukuka uygunluğunun yargısal denetiminin yapılması, söz konusu yapı tamamen yıkılmış olsa da, tarihi ve kùltürel değerlerin korunması ilkesi, tarihi, kùltürel ve mimari değerlerin korunması sorumluluğunu ifade eden koruma yaklaşımı ve koruma bilinci ile kamu yararı gereği bir zorunluluktur.

Bu nedenle, uyuşmazlık konusu yapıya ilişkin tüm bilgi, belge, fotoğraf, rapor ve diğer verilerin Kùltür ve Tabiat Varlıklarını Koruma mevzuatı ve 05/11/1999 tarihli, 660 sayılı Taşınmaz Kùltür Varlıklarının Gruplandırılması, Bakım ve Onarımlarına ilişkin İlke Kararı kapsamında incelenerek değerlendirilmesi gereklidir.

2863 sayılı Kùltür ve Tabiat Varlıklarını Koruma "Kanunu'nun Korunması Gerekli Taşınmaz Kùltür ve Tabiat Varlıkları" başlıklı 6. maddesinde; "Korunması gerekli taşınmaz kùltür ve tabiat varlıkları şunlardır:

1. a) Korunması gerekli tabiat varlıkları ile 19'uncu yüzyıl sonuna kadar yapılmış taşınmazlar,
1. b) Belirlenen tarihten sonra yapılmış olup önem ve özellikleri bakımından Kültür ve Turizm Bakanlığınca korunmalarında gerek görülen taşınmazlar,
1. c) Sit alanı içinde bulunan taşınmaz kültür varlıkları,
1. d) Milli tarihimizdeki önemleri sebebiyle zaman kavramı ve tescil söz konusu olmaksızın Milli Mücadele ve Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşunda büyük tarihi olaylara sahne olmuş binalar ve tespit edilecek alanlar ile Mustafa Kemal ATATÜRK tarafından kullanılmış evler.

Ancak, Koruma Kurullarınca mimari, tarihi, estetik, arkeolojik ve diğer önem ve özellikleri bakımından korunması gerekli bulunmadığı karar altına alınan taşınmazlar, korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı sayılmazlar..." hükmüne yer verilmiştir.

Aynı Yasa'nın 7. maddesinde ise, korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının ve doğal sit alanlarının tespitinin Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın koordinatörlüğünde ilgili ve faaliyetleri etkilenen kurum ve kuruluşların görüşü alınarak yapılacağı, yapılacak tespitlerde, kültür ve tabiat varlıklarının tarih, sanat, bölge ve diğer özelliklerinin dikkate alınacağı, Devletin imkanları göz önünde tutularak, örnek durumda olan ve ait olduğu devrin özelliklerini yansıtan yeteri kadar eserin korunması gerekli kültür varlığı olarak belirleneceği, korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat

varlıkları ile ilgili yapılan tespitlerin koruma bölge kurulu kararı ile tescil olunacağı, tespit ve tescil ile ilgili usullerin, esasların ve kıstasların yönetmelikte düzenleneceği hükme bağlanmıştır.

Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlıklarının ve Sitlerin Tespit ve Tescili Hakkında Yönetmeliğin 3. maddesinin (m) bendinde; “Taşınmaz kültür varlıkları: Tarih öncesi ve tarihi devirlere ait bilim, kültür, din ve güzel sanatlarla ilgili bulunan, o eseri meydana getiren toplumun toplumsal, kültürel, ekonomik ve siyasal, bilimsel ya da estetik niteliklerinin belgesi olan yer üstünde, yer altında veya su altındaki korunması gerekli taşınmaz varlıkları”, ifade ettiği kuralı yer almış, aynı Yönetmeliğin tespit ve tescil işlemlerinde değerlendirme kıstasları kenar başlıklı 4. maddesinin (c) bendinde, tek yapılar için; taşınmazın sanat, mimari, tarihi, estetik, mahalli, dekoratif, simgesel, belgesel, işlevsel, maddi, hatıra, izlenim, özgünlük, teklik, nadirlik, homojenlik, onarılabilirlik değerlerinin yanı sıra, yapısal durum, malzeme, yapım tekniği, biçim bakımından özellik göstermesi, kent ve çevre kimliğine, dokusuna katkıda bulunması, yöresel yaşam biçimini yansıtmaması tespit ve tescil işlemlerinde değerlendirme kıstasları olarak belirlenmiş bulunmaktadır.

Dosyanın incelenmesinden, Ankara ili, A1 Mahallesi, 1325 ada, 22 sayılı parselde yer alan, 1976 yılında ihalesi yapılan, projesi ve inşaatı tamamlanan, 1978 yılında kullanıma başlanan eski Danıştay Binasının, yapılan değerlendirme ve araştırmalar sonucunda beton dayanımının ortalama değerin altında kaldığı, Deprem Ön İnceleme ve Performans Analizleri ve Emniyet Gerilimi Tespiti sonucu deprem güvenliği açısından kullanımının uygun bulunmadığı, 6306 sayılı Kanun kapsamında riskli yapı olarak belirlendiği, bu gerekçelerle güçlendirme

yapılarak kullanımın inşaat tekniği açısından uygun olmadığı, maliyetinin de yüksek olacağı hususları değerlendirilerek, 24/12/2013 tarihli İmar Durum Belgesi doğrultusunda ve tescilli Sıhhiye Orduevinin bulunduğu parselde cephe verdiği için Kültür Varlıklarını Koruma Kurulundan gerekli izin alınmak suretiyle ve Danıştay'ın yeni hizmet binasına taşınması üzerine Yüksek Seçim Kurulu'na hizmet binası olarak tahsis edildiği ve projelendirme çalışmalarına başlandığı, Adalet Bakanlığı Teknik İşler Daire Başkanlığı tarafından yeni bina yapımına ilişkin olarak ihale sürecinin tamamlanarak yapım sözleşmesinin imzalandığı, 22/10/2015 tarihinde Koruma Kurulu Müdürlüğü uzmanlarınca yerinde yapılan inceleme ve gözlemler sonucu düzenlenen 27/10/2015 tarihli, 5199 sayılı Raporda, tescilli Sıhhiye Orduevi ile Zafer Anıtının koruma alanı dışında kalan uyumsuzluk konusu yapının, 2863 sayılı Kanun kapsamında kültür varlığı niteliklerine sahip olmadığı belirtilmiştir ve Çankaya Belediye Başkanlığınca düzenlenen 04/11/2015 tarihli Moloz Yıkım Belgesine istinaden 03/11/2015 tarihinde yıkım çalışmalarına başlanarak, yapının önce üstten 6 katının ve bazı yan cephelerindeki bölümlerinin, daha sonra da tamamının yıkıldığı anlaşılmaktadır.

Bir taşınmazın kültür varlığı olarak tanımlanabilmesi ve konuya ilişkin özel mevzuat kapsamında değerlendirilebilmesi için belli özgün değerleri taşıması ve bu değerlerin de o taşınmaza somut ve özel nitelikler kazandırması zorunludur. Kültür varlığının kendine has yapısından ortaya çıkan tasarım, plan, üslup, cephe görünümü, malzeme seçimi ve kullanımı, yer aldığı alanın konumu, o kültür varlığının değerlerinin kaynağını oluşturur. Buna göre de, bir yapının kültür varlığı niteliği kazanabilmesi bazı değerlere sahip olması, bu nitelikte olduğu iddia edilen yapıların, 2863 sayılı Kanun ve ilgili mevzuat hükümlerine bağlı olarak korunması için diğer yapılarda bulunmayan kimi özel nitelikleri olması gerekir.

0layda; 2 bodrum + zemin + 1 normal kattan oluşan alçak ve 2 bodrum + zemin + 14 normal kat + çatı katından oluşan yüksek bloklardan meydana gelen, kamusal hizmet gereksinimini karşılamak amacıyla dönemin yapım teknolojisiyle betonarme olarak inşa edilen, mimari planı ve tasarımı, cephe ve uygulama yöntemi açısından aynı amaçlarla yapılmış diğerk kamu binalarının temel bütün özelliklerini içeren, bu yapılardan farklı ve ayırt edici nitelikleri bulunmayan ve 2863 sayılı Kanun'un ilgili maddeleri ile Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlıklarının ve Sitlerin Tespit ve Tescili Hakkında Yönetmelikte belirtilen nitelik, ölçüt, değerkendirme ve tanımlamaları dışında kalan sanat, mimari, tarihi, estetik, mahalli, dekoratif, simgesel, belgesel, işlevsel, maddi, hatıra, izlenim, özgünlük, teklik, nadirlik, homojenlik, onarılabilirlik değerkleri göstermeyen; taşıdığı mimari ögeler, mekansal, biçimsel, yapısal durum, malzeme, yapım tekniğı bakımından ayrıcalıklı ve nitelikli bir özellik içermeyen yapının korunması gerekli bir kültür varlığı olarak kabul edilmesi hukuken olanaklı değıldir.

Uyuşmazlık konusu yapının 05/11/1999 tarihli, 660 sayılı İlke Kararındaki esaslar kapsamında değerkendirilmesine gelince;

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'nun Taşınmaz Kültür Varlıklarının Gruplandırılması, Bakım ve Onarımlarına ilişkin 05/11/1999 tarihli, 660 sayılı İlke Kararının Müdahale Biçimleri bölümünün Yeniden Yapma (Rekonstrüksiyon) başlıklı kısmında, korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilen ve tescil edilmesine ilişkin gerekli özellikleri taşımasına rağmen elde olmayan sebeplerle tescili yapılmamış ve/veya herhangi bir nedenle yitirilmiş olan yapının, gerek kültür varlığı niteliğı, gerekse kültürel çevreye olan tarihsel katkıları açısından, eldeki mevcut belgelerden yararlanmak suretiyle

kendi parsellerinde daha önce bulunduğu yapı oturum alanında, eski cephe özelliğinde, aynı kitle ve gabaride, özgün plan şeması, malzeme ve yapım tekniğı kullanılarak, kapsamlı restitüsyon etüdüne dayalı yeniden yapmaya yönelik rekonstrüksiyon uygulamasının koşulsuz sağlanabileceğı düzenlemesi yer almaktadır.

Toplunun ortak mirasını oluşturan kültür varlığı kavramı, yapının barındırdığı özgün niteliklerle birlikte değerlendirilerek tanımlanmalıdır. Kültür varlığı olarak kabul edilen ve tanımlanan yapıların değişik nedenlerle özgün hallerini yitirmesi ya da yıkılarak tamamen yok olması durumunda gerçekleştirilen yeniden yapma ve ihyaya yönelik rekonstrüksiyon uygulamaları ile bu nitelikteki yapıların eski haliyle ve yeniden, kentin ve toplumun kültür mirasına kazandırılmasında kamu yararı bulunmakla birlikte, yapımından itibaren ve hizmet binası olarak kullanıldığı süre boyunca korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmeyen, tescil edilmesi amacına dönük hiç bir çizimsel, yazılı, görsel inceleme ve değerlendirme süreci başlatılmayan, tescil edilmesine ilişkin gerekli özellikleri bulunduğuna yönelik herhangi bir tespit, rapor, proje, çalışma, işlem veya arşiv belgesi bulunmayan anılan yapının yeniden yapılmasını destekleyen simgesel ve özgün niteliklerden yoksun olduğunun anlaşılması karşısında, 05/11/1999 tarihli, 660 sayılı İlke Kararı kapsamında değerlendirilmesi de mümkün bulunmamaktadır.

Buna göre, korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı niteliklerini taşımadığı açık olan uyumsuzluk konusu yapının, 2863 sayılı Kanun kapsamında korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı niteliğinde bulunmadığından bahisle tesciline gerek olmadığına ilişkin dava konusu işlemde ilgili koruma mevzuatına ve hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, davacının istinaf başvurusunun KABULÜNE, Ankara 11. İdare Mahkemesince verilen 05/01/2017 tarih ve E:2015/3248, K:2017/66 sayılı kararın KALDIRILMASINA; 2577 sayılı Yasa'nın 45/4. maddesi uyarınca yapılan inceleme sonucunda davanın REDDİNE; aşağıda dökümü yapılan, mahkeme ve istinaf safhasına ait toplam 280,20-TL yargılama giderinin davacı üzerinde bırakılmasına, yürürlükteki Avukatlık Asgari Ücret Tarifesine göre 990,00-TL vekalet ücretinin davacı tarafından davalıya verilmesine, Ankara Bölge İdare Mahkemesi Başkanlığı tarafından yatırılan 206,30 TL keşif harcı ve 2.500,00 TL bilirkişi ücretinin kararın kesinleşmesinden sonra Ankara Bölge İdare Mahkemesi Başkanlığı'na iade edilmesine, kullanılmayan 45,60 TL YD harcı ile fazladan alınan 31,40-TL karar harcının ve posta gideri avansından artan miktarın istenilmesi halinde istinaf başvurusunda bulunana iadesine, 18/05/2017 tarihinde oybirliğiyle 2577 sayılı Yasa'nın değişik 45. maddesinin 6. fıkrası uyarınca kesin olarak karar verildi.